

Arbeidernes fagl. landsorganisation.

Hovedstyrets aarsmøte 1911.

Herved sammenkaldes hovedstyrets repræsentanter til aarsmøte
lørdag den 29. april kl. 5 eftm. i Folkets hus, Kristiania.

Dagsorden:

1. Beretning og regnskap for 1910.
2. Indstilling ang. organisationsarbeidet blandt de kvindelige lønsarbeidere.
3. Ang. laanet til „Smaalenenes Social-Demokrat“.

Kristiania, 15. april 1911.

Arb. fagl. landsorganisation
Sekretariatet
Ole O. Lian.

Dagsordenens punkt 2.

Til sekretariatet!

Undertegnede komité, som av sekretariatet er nedsat for at drøfte spørsmålet om, hvorledes organisationsarbeidet blandt de kvindelige lønsarbeidere bedst kan fremmes, skal herved tillate sig at fremkomme med følgende:

Under kongressens behandling av beretningens avsnit om:

Kontoret for agitation blandt kvinder

fremsatte hr. forretningsfører A. E. Gundersen følgende forslag:

„Det paalægges sekretariatet at nedsætte en komité, der faar som opgave at utrede spørsmålet hvorledes organisationsarbeidet blandt de kvindelige lønsarbeidere bedst kan fremmes. Resultatet forelægges hovedstyrets aarsmøde 1911.“

Forslagsstilleren motiverte sit forslag med følgende (Landsorganisationens protokol fra kongressen 1910, s. 138):

„Kontoret var jo et forsøk, men efter talerens opfatning vilde ikke kvindeagitationen kunne drives i større utstrækning paa denne maate. I skotøiindustrien, hvor der var mange kvinder, hadde man ikke merket nogen fremgang. Uten bebreidelser mot nogen, vilde han si, at kontoret som saadant var mislykket. Kvindeagitationen maa drives paa en anden maate. Den falder vanskelig og kvinderne maa bli staaende som halvtbetalende eller i en særskilt kontingentklasse. Desuten mister vi dem let ved ekstrakontingent.“

I henhold hertil har komitéen fundet at burde ta spørsmålet om kontorets fortsatte virksomhet op til drøftelse.

Det var efter at kongressen i september 1907 specielt hadde heftet opmerksomheten ved kvindeagitationen at spørsmålet om et saadant kontor kom op. Arbeiderpartiets kvindeforbund hadde drøftet opprettelsen av et kvindelig fagforbund omfattende alle fag. Dette stred imidlertid mot vore organisationsformer og vilde vistnok været meget upraktisk i mange henseender. De fleste tarifoverenskomster omfatter jo saavel de mandlige som kvindelige arbeidere. Og en saadan emancipation av kvinderne indenfor fagorganisationen vilde idetheletat ikke antas at gavne solidariteten og samarbeidet inden arbeidernes rækker.

Man stanset derfor ved et saadant kontor, som man mente maatte kunne opta et mere planmæssig agitationsarbeide blandt kvinderne. Det var herunder fuldt paa det rene, at kontoret eventuelt ikke utelukkende kunde befatte sig med de rent faglige sider av agitationen,

men at det ogsaa maatte ha adgang til at agitere for kvindernes deltagelse i det politiske arbeide, ved kommunale og statspolitiske valg etc. Imidlertid var det nærmest et forsøk, som man gjorde, og som selvfølgelig senere kunde bli gjenstand for forandringer eller eventuelt avløses av noget andet og bedre.

Kontoret begyndte sin virksomhet 1. april 1909 og har saaledes endnu ikke virket i fuldt 2 aar. Som kontorets sekretær har den hele tid fungert fru Helga Nitteberg, og som medlemmer av styret fru Anna Pleyrn, Hanna Adolfsen, Mathilde Olsen og Kristine Andresen.

Vi hitsætter her de for kontoret gjældende statuter:

§ 1. Kontorets opgave er:

1) at forestaa agitationen blandt kvinderne for tilslutning til organisationen;
2) at samle statistiske og andre oplysninger vedk. de kvindelige arbeideres antal, løns- og arbeidsforhold samt levevilkaar idethele;

3) bistaa med raad og veiledning og alt forøvrig som kan bidra til at øke og styrke organisationen blandt kvinderne inden de forskjellige fag- og arbeidsbrancher.

§ 2. Kontoret skal ledes i overensstemmelse med Arbeidernes faglige landsorganisations love og principper og skal sekretariatet na den kontrollerende myndighet over kontorets virksomhet. Alle viktigere beslutninger skal avgjøres i samraad med sekretariatet, til hvem indberetning om virksomheten skal indsendes hvert kvartal.

§ 3. Kontoret skal ha sæte i Kristiania og ledes av et styre paa 5 medlemmer, hvorav sekretæren skal være fastlønnet.

§ 4. Styret vælges av repræsentantskapet for et aar ad gangen. Sekretæren vælges ved særskilt valg.

§ 5. Styret avholder møter saa ofte sekretæren eller 3 styremedlemmer finder det nødvendig, dog mindst en gang om maaneden. Styret har at paase, at kontoret ledes i overensstemmelse med sin opgave, bevilger de løpende utgifter inden budgettets ramme, utarbeider hvert aar forslag til budget, som forelægges sekretariatet. Likeledes forelægges beretning og aarsregnskap i revideret stand til sekretariatets godkjendelse.

§ 6. Repræsentantskapet bestaar av repræsentanter for de kvindelige fagforeninger, grupper eller klubber i Kristiania, som enten direkte eller gjennom et forbund er tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation.

§ 7. Enhver forening, gruppe eller klub har ret til at vælge 2 repræsentanter til repræsentantskapet for hvert paabegyndte 50-tal medlemmer.

§ 8. Repræsentantskapet har møte hvert aars februar maaned, hvor beretning og regnskap forelægges og hvor valg paa styre, sekretær og revisor foretages.

§ 9. Sekretæren har i overensstemmelse med styret den daglige ledelse av kontoret, besørger agitation, fører regnskapene og korrespondancen, indsamler statistiske oplysninger og leder idethele virksomheten i overensstemmelse med kontorets opgave.

§ 10. De med kontoret forbundne utgifter utredes av landsorganisationen efter bevilgning.

§ 11. Sekretærens løn fastsættes av sekretariatet

§ 12. Styret kan fastsætte instruks for kontortid, arbeidsordning, bokførsel, revision etc.

De samlede utgifter til kontoret fra 1/4 1909 til utgangen av aaret 1910 har utgjort kr. 2,805.24, heri ogsaa beregnet utenbys agitation. I denne tid er der ved sekretæren avholdt henimot 100 foredrag, hvorav dog en stor del var politiske, særlig i 1909. Desuten har bladet „Kvinden“ indtil for ganske nylig været ekspederet fra kontoret, likesom der til enhver tid har været gjort henvendelser til kontoret med forespørsler om organisationsforhold m. v. Forskjellige spørgeskemaer er utsendt for om mulig at samle bedre oplysninger om de kvindelige

lønsarbeideres forhold og cirkulærer er omsendt etc. etc. Det henvises forøvrig til beretningen for 1909 (side 7 o. fl.) og beretningen for 1910 (side 9).

Det maa saaledes kunne sies, at kontoret er av stor betydning for bevægelsen blandt kvinderne, og dets betydning vil øke efterhvert som kontoret blir mere kjendt og benyttet.

Imidlertid er det et spørsmål, om ikke kontorets virksomhet og agitationsomraade mere er av den art, at det bør underlægges en anden administrationsgren end landsorganisationen. Som foran nævnt betinger de faglige forhold og organisationsformen i vort land, at kvinder og mænd staar sammen ikke bare i forbund og i landsorganisationen, men ogsaa i de engere foreninger. I de fag og brancher, hvor dette er tilfældet, viser det sig, at kvindernes tilslutning blir mere varig. Selvfølgelig er der undtagelser ogsaa i denne henseende, og vi har rene kvindelige fagforeninger som har virket godt i mange aar. Men vi tror, at hvad vi foran har anført i almindelighet er rigtig.

Av dette forhold følger imidlertid, at organisationernes arbeide for tilslutning til foreningerne i stor utstrækning maa drives samtidig baade for mænd og kvinder. Naar en organisation foranstalter et agitationsmøte inden et fag, en industri eller ved en bedrift, og der beskæftiges saavel kvinder som mænd i vedkommende organisationsvirkeomraade, saa drives jo agitationen med det formaal at faa *alle* arbeidere til at slutte sig til fagforeningen, uanset om de er kvinder eller mænd. Det er derfor tvilsomt, om en speciel *kvinde*agitation paa steder, hvor kvinder og mænd arbeider sammen, kan sies at være særlig paakrævet eller føre til bedre resultater end almindelig agitation.

Der er dog en række felter, hvor et saadant kontor vil ha en stor arbeidsmark. Først og fremst som et led i det politiske agitations- og opplysningsarbeide blandt kvinderne, og til at ivareta agitationen blandt de kvindelige arbeidere, som ifølge forholdets natur ikke helt kan stilles i række med haandverks- og industriarbeiderne, saasom tjenestepikerne m. fl. Videre har kontoret en stor opgave at løse ved at opta og lede bestræbelserne til bekjæmpelse av hjemmearbeidet. En række spørsmål vedrørende de kvindelige lønsarbeidere, vil uten tvil ogsaa bedst kunne ordnes ved lovgivningsmagts hjælp, og her vil kontoret kunne yde veiledning og ta initiativ.

Det er saaledes komitéens opfatning, at kontoret har en række vigtige opgaver at ivareta, og at det derfor absolut bør opretholdes. Men man tror, at kontorets administration og ledelse bør henlægges til arbeiderpartiets kvindeforbund, og at styre og funktionærer vælges paa kvindeforbundets landsmøte. Derved vil ansvaret for virksomheten bli lagt der, hvor det rettelig bør være.

Imidlertid vil det være vanskelig for kvindeforbundet at greie de økonomiske byrder, som et saadant kontor paalægger. Det maatte derfor være landsorganisationens saavel som arbeiderpartiets pligt, at støtte med aarlige bidrag. Og i betragtning av den store betydning det vil ha ogsaa for den faglige bevægelse at kvinderne vaagner til forstaaelse av sin stilling i samfundet, og i forvisningen om, at den faglige kamp direkte og indirekte vil ha fordel av kontorets virksomhet

mener komitéen, at landsorganisationen bør bidra med et beløp, som indtil næste kongres antagelig passende kan sættes til kr. 1000.00 aarlig. Det som forøvrig tiltrænges maatte da bevilges av partiet og kvindeforbundet. Komitéen tror, at kontoret ordnet paa denne maate vil kunne utrette meget for fremme av organisationen blandt kvinderne. Ved siden av dette aarlige faste bidrag har jo sekretariatet forøvrig fuld adgang til at bevilge til yderligere kvindeagitation.

Komitéen har dernæst hat under overveielse, hvad der forøvrig kan gjøres for at organisationen skal vinde mere fremgang blandt de kvindelige lønsarbeidere.

Man vil herunder særlig fremholde, at der inden de bestaaende foreninger mere end hittil bør tas sigte paa at øke forstaaelsen og interessen for organisationen hos kvinderne. Dette kan fremmes under den almindelige agitation, som utføres av de enkelte medlemmer, av foreningerne og forbundene. Der har kanskje hittil ikke været utvist den tilbørlige agtsomhet paa dette omraade. Der maa vises al mulig imøtekommenhet overfor de kvindelige arbeidere; man skal ikke alene ta dem ind som medlemmer av foreningen, men ogsaa la dem bli med i arbeidet, søke at binde dem til organisationen ved at de blir repræsentert i foreningsstyrer, klubstyrer, komitéer m. v. og idethele selvfølgelig behandle dem som fuldt likestilte med de mandlige medlemmer.

Videre har komitéen drøftet *kontingentspørsmålet*. Det har altid været fremholdt, naar spørsmålet om at organisere kvinderne har været oppe, at kontingentspørsmålet spiller en overordentlig stor rolle. Og det kan jo være rimelig, at dette spørsmål av flere grunde veier mere med hensyn til kvinder end mænd. Kvindernes løn er gjerne mindre, likesom de kanskje har vænnet sig til at være mere nøieregende med skillingen. Paa dette omraade bør der derfor tas de hensyn som kan tas uten at det skader organisationen som helhet.

Komitéen er klar over, at der vil kunne reises indvendinger mot at foreta nogen yderligere forandring i kontingentfordelingen end den som nu er. Forholdet nu er jo, at kvinder kan staa som „halvtbetalende“ og at de i almindelighet betaler en lavere *ordinær* kontingent end mændene, likesom *ekstrakontingenten* altid utlignes med det halve beløp av hvad de mandlige maa betale.

Det viser sig imidlertid, at det netop er her, hvor skoen trykker. Særlig har det vist sig, at *ekstrakontingenten* er vanskelig at klare for de kvindelige medlemmer med de smaa inntægter, og at en utligning av ekstrakontingent ofte bringer store frafald i rækkerne. De faglige kampes koncentration bevirker ogsaa, at ekstrakontingenten, naar den utlignes, blir sat til forholdsvis store ukentlige beløp, som de kvindelige medlemmer vanskelig magter at betale.

Komitéen tror derfor, at ekstrakontingenten til landsorganisationen bør indskrænkes for de kvindelige medlemmers vedkommende, som tilhører arbeidsbrancher eller industrier, hvor lønnen endnu er lav.

Dette vil maaske hensigtsmæssigst kunne ske paa den maate, at hovedstyret bemyndiger sekretariatet til at træffe saadan undtagelse fra loven i visse tilfælder. Det fik da bli de tilsluttede organisationers

sak at andra sekretariatet om fritagelse for de kvindelige medlemmer tilhørende brancher, hvor arbeidsfortjenesten var liten, og sekretariatet fik prøve hvert enkelt andragende ut fra de foreliggende opplysninger og den forhaandenværende situation. Dog bør ingen helt fritages for ekstrakontingent, hvorfor komitéen mener at man kunde fastslaa at ekstrakontingenten i saadanne tilfælder ikke overskrider 10 øre pr. uke.

Der vil muligens reises den indvending, at det kun er kongressen som kan fatte en saadan beslutning, idet det er en lovændring. Komitéen tror imidlertid at kunne fortolke kongressens beslutning som en bemyndigelse, der eventuelt ogsaa kan gjælde en dispensation fra lovene. Finder hovedstyret, at spørsmålet om ekstrakontingentens indskrænkning er av betydning for organisationsarbeidets fremme blandt kvinderne, saa maa det antas, at kongressen ved at la saken endelig avgjøre av hovedstyret, har bemyndiget dette til at handle paa sine vegne.

I henhold til foranstaaende vil komitéen foreslaa:

1. Kontoret for agitation blandt kvinder opretholdes, dog saaledes at det underlægges Arbeiderpartiets kvindeforbund, som vælger styre og sekretær.
2. Til bestridelse av kontorets utgifter bevilges et aarlig beløp av kr. 1000.00 indtil næste kongres. Betingelsen for bevilgningen er at kontorets agitation og virksomhet sker i overensstemmelse med landsorganisationens prinsipper.
3. Sekretariatet bemyndiges til efter andragende fra forbund eller enkeltstaaende forening at kunne nedsætte ekstrakontingenten for kvindelige medlemmer, som tilhører grupper eller arbeidsbrancher, hvor lønnen er lav. Dog maa den iethvertfald ikke sættes lavere end 10 øre pr. uke.

Kristiania, 21. mars 1911.

Ole O. Lian. A. E. Gundersen. Rich. Hansen.
Elida Hagen. Helga Nitteberg.

Komitéens medlem fru *Helga Nitteberg* ønsker at bemerke følgende til forslagets punkt 1:

Administrationens omlægning til kvindeforbundet vil bli en betydelig indskrænkning i agitationen og opplysningsarbeidet blandt kvindelige lønsarbeidere. Dette fremgaar ogsaa tydelig av motiveringen for samme og i forslaget til bevilgning, idet denne reduceres.

Ved det at administrationen blir lagt til kvindeforbundet, blir *dets* gjøremaal tillagt kontoret, hvilket selvfølgelig i første række maa varetages, og dette vil indskrænke arbeidet paa fagorganisationens omraade betydelig. Forslaget til bevilgning tilsigter jo, at der kun kan bli tale om én fastlønnet funktionær. Som de fagorganiserte kvinders repræ-

sentant i komitéen og med den interesse jeg har for fagorganisationens fremgang ogsaa blandt kvinderne, kan jeg ikke være med paa at indskrænke noget i det arbejde som maa ofres for at faa ogsaa kvinderne med ind i foreningerne. Dette kommer, efter min opfatning, hele den samlede organisation tilgode.

Sekretariatet behandlet saken i møte 11. april og sluttet sig til komitéens indstilling.
